

Op te bergen
in de band van
20 maart 2002

***Statenstuk* 917**

Verordening op het correctief referendum

Advies: ter behandeling in de Statencommissie Bestuur, Financiën en
Economie op 27 februari 2002

A-stuk

Behandeld door de heer E.J. Gernaat, telefoonnummer (0592) 365723
Portefeuillehouder: de heer S.B. Swierstra

Inleiding

Per 1 januari 2002 is de Tijdelijke referendumwet (Trw) in werking getreden. De Trw maakt correctieve raadgevende referenda op nationaal, provinciaal en gemeentelijk vlak mogelijk. Correctieve raadgevende referenda worden gehouden op initiatief van kiesgerechtigden over reeds genomen besluiten die nog niet in werking zijn getreden. De Trw maakt het mogelijk om bij verordening bepaalde referendabele besluiten uit te zonderen van referenda. Voorgesteld wordt een daartoe strekkende verordening vast te stellen, omdat belastingverordeningen en verordeningen inzake rechtspositie van ambtsdragers zich niet lenen voor een referendum.

Advies

1. Verordening om te Trw te beperken vaststellen.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

Een referendum uitsluiten voor onderwerpen die zich in feite niet lenen voor een referendum.

Argumenten

- 1.1. *In ons bestuursprogramma wordt aangegeven dat een referendum kan worden gehouden over belangrijke onderwerpen. Omdat belastingverordeningen en verordeningen inzake rechtspositie niet dergelijke belangrijke onderwerpen zijn c.q. zich niet lenen voor een referendum, kunnen deze onderwerpen worden uitgesloten.*
- 1.2. *Met het vaststellen van een dergelijke verordening wordt voorkomen dat over besluiten waarvoor een referendum zich niet leent een inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt gedaan, waardoor de besluitvorming wordt vertraagd. Als het tot het houden van een referendum zou komen, zou dit tevens aanzienlijke kosten met zich meebrengen.*

Uitvoering

Tijdsplanning

N.v.t.

Financiën

Als er een referendum wordt gehouden, zal dit ongeveer € 486.915,- gaan kosten (zie bijlage 1).

Gelet op het feit dat of en wanneer een referendum zal worden gehouden, niet bekend is kunnen de kosten die kunnen voortvloeien uit de Trw in de risicoparagraaf bij de begroting worden opgenomen. In het geval dat een referendum moet worden gehouden, kunnen de kosten worden gedekt uit de Algemene reserve.

Monitoring en evaluatie

N.v.t.

Extern betrokkenen

N.v.t.

Communicatie

Actief bekendmaken dat provinciale staten uitzonderingen hebben gemaakt op de Trw en bekendmaken welke voorwaarden er in Drenthe zijn voor het houden van een referendum (aantallen kiesgerechtigden etc.).

Interne organisatie voorlichten over de gevolgen en de consequenties van de Trw en het PS-besluit.

Bijlagen

1. Toelichting.
2. Overzicht referendabiliteit PS-besluiten 2001.

Ter inzage in de leeskamer

N.v.t.

Assen, 28 januari 2002

Kenmerk: 4/6.3/2002000551

Gedeputeerde staten van Drenthe,

H. Weggemans, wnd. voorzitter

J.Th. Imholz, wnd. griffier

jk/coll.

Toelichting

Op provinciaal niveau betekent de inwerkingtreding van de Tijdelijke referendumwet (Trw) dat over de volgende besluiten van provinciale staten (PS) een referendum gehouden kan worden.

- a. Een besluit dat de vaststelling, wijziging of intrekking van een algemeen verbindend voorschrift inhoudt (behalve als PS geen ruimte hebben voor het maken van keuzen van beleidsinhoudelijke aard).
- b. Een besluit tot oprichting van of deelneming in privaatrechtelijke rechtspersonen.
- c. Een besluit tot het treffen of opheffen van een gemeenschappelijke regeling.
- d. De wijziging van de provincienaam.

Procedure

Als een groep burgers het initiatief neemt om een door PS genomen besluit aan een correctief referendum te onderwerpen, dient daarvoor de door de Trw vastgestelde procedure te worden gevolgd. De referendumprocedure bestaat uit drie fasen die elk hun eigen "kiesdrempel" hebben. In de *inleidende* fase moet minimaal 1/3% van de kiesgerechtigden een verzoek tot het houden van een referendum indienen. In de *definitieve* fase moet minimaal 5% van de kiesgerechtigden een ondersteuningsverklaring van het referendumverzoek indienen. Het referendum zelf levert een geldige uitspraak tot afwijzing op als een meerderheid van ten minste 30% van de kiesgerechtigden tegen het besluit stemt. Een dergelijke uitspraak heeft niet het karakter van een besluit maar van een advies aan PS om het besluit te corrigeren.

Voor de provincie Drenthe komen bovengenoemde minimumpercentages momenteel op het volgende aantal kiesgerechtigden neer¹:

	Inleidende fase	Definitieve fase	Referendum
Drenthe	1.194	17.902	107.412

Om een inzicht te krijgen in de vraag welke besluiten van PS nu wel en niet referendabel zijn en de hoeveelheid referendabele besluiten, hebben wij een overzicht gemaakt van de referendabiliteit van de besluiten die PS vorig jaar hebben genomen. Hieruit blijkt dat vorig jaar 16 van de 71 PS-besluiten referendabel geweest zouden zijn als de Trw vorig jaar in werking zou zijn getreden. Dit komt neer op ca. 22% van het totaal aantal besluiten. De meeste van deze 16 besluiten betreffen geen onderwerpen die referendumgevoelig genoemd kunnen worden. Voorts had één van de bovengenoemde besluiten, overeenkomstig het onderstaande voorstel, bij verordening gedeeltelijk van referendabiliteit uitgesloten kunnen worden. Het overzicht vindt u als bijlage bij dit statenvoorstel.

Er zijn bij de implementatie van de Trw een drietal punten waarvoor wij uw aandacht vragen.

- I. Het gebruikmaken van de beleidsvrijheid die de Trw biedt om een aantal besluiten van referendabiliteit uit te sluiten.
- II. Het eventueel beschikbaar stellen van een campagnebudget.
- III. Het opnemen in de begroting van de voorzienbare kosten van een referendum.

Ad I. Beleidsvrijheid

De Trw biedt de mogelijkheid om bij verordening bepaalde, op zich referendabele, besluiten van referendabiliteit uit te sluiten. Dit betreft de volgende besluiten:

- a. provinciale verordeningen die uitsluitend betrekking hebben op:
  1. de rechtspositie van (gewezen) ambtsdragers;
  2. de provinciale belastingen en leges;
- b. de beslissing tot oprichting van of deelneming in privaatrechtelijke rechtspersonen;
- c. besluiten tot het aangaan of opheffen van een gemeenschappelijke regeling.

¹ Het officiële aantal kiesgerechtigden in Drenthe bedroeg 358.026 in 1999.

De bedoeling van de Trw is dat alle besluiten ten aanzien waarvan PS regelingsbevoegdheid hebben referendabel zouden moeten zijn. Het IPO heeft destijds het standpunt ingenomen dat alle onderwerpen waarvoor nu keuzevrijheid bestaat, niet referendabel zouden moeten zijn. Dit omdat in dit type besluiten in de meeste gevallen geen belangrijke beleidsinhoudelijke keuzes worden gemaakt en feitelijke relevantie voor de burger vaak ontbreekt.

Met betrekking tot de hiergenoemde criteria merken wij het volgende op.

Ad a. Besluiten met betrekking tot de rechtspositie van ambtsdragers en de provinciale belastingen en leges

Als voorbeeld van dergelijke besluiten kunnen worden genoemd de Provinciale legesverordening en de Verordening vergoeding staten- en commissieleden.

Wij zijn van mening dat het belastinginstrumentarium van het provinciaal bestuur en verordeningen betreffende de rechtsposities van ambtsdragers zich naar hun aard niet lenen voor een correctief referendum. Deze opvatting sluit aan bij het advies dat de Staatscommissie Biesheuvel (1985) over correctieve raadgevende referenda gegeven heeft.

Hoewel in ons bestuursprogramma is vermeld dat over belangrijke zaken een referendum kan worden gehouden, menen wij dat in navolging van de meeste provincies deze categorie van besluiten uitgesloten moet worden. Wij stellen u daarom voor de hiervoor genoemde besluiten van referendabiliteit uit te sluiten.

Ad b en c. Besluiten over deelname aan privaatrechtelijke rechtspersonen en gemeenschappelijke regelingen

Als voorbeelden van deze categorie besluiten kunnen worden genoemd de genomen besluiten omtrent deelname in de NOM, het Europark en het SNN.

Zoals hiervoor reeds is opgemerkt, is het de bedoeling van de Trw dat alle besluiten ten aanzien waarvan PS regelingsbevoegdheid hebben, referendabel moeten kunnen zijn. Door een taak te privatiseren of deze te regelen in een gemeenschappelijke regeling, wordt de regelingsbevoegdheid aan de staten onttrokken. Een argument om deze besluiten toch van referendabiliteit uit te zonderen kan zijn dat het hierbij gaat om bovenregionale belangen die de burger niet snel zal meewegen in zijn oordeelvorming. Wij zijn echter van mening dat waar dit argument op gemeentelijk niveau misschien reden kan geven om te overwegen deze besluiten van referendabiliteit uit te sluiten, dat op provinciaal niveau veel minder geldt. De provinciale bestuurslaag is naar haar aard bovenregionaal en de belangen die zij behartigt, zijn dat eveneens, ook in de optiek van de burger. Bij provincieoverstijgende belangen kan sprake zijn van belangen die de Drentse burger rechtstreeks kunnen raken. Wij achten dan ook geen doorslaggevende reden aanwezig om deze categorie besluiten van referendabiliteit uit te sluiten.

Ook het risico van vertraging in de besluitvormingsprocedure is voor ons geen reden om deze besluiten van referendabiliteit uit te sluiten. Het gaat hier om besluiten die niet veel voorkomen en er is altijd nog de mogelijkheid van een spoedprocedure. Wij stellen u derhalve voor deze besluiten niet van referendabiliteit uit te zonderen.

Ad II. Campagnebudget

Als een groep burgers het initiatief neemt om een correctief referendum in te stellen, zal zij campagne willen gaan voeren tegen het bestreden besluit. Er zal daarbij mogelijk een beroep gedaan worden op het orgaan dat het bestreden besluit genomen heeft om een tegemoetkoming toe te kennen voor de campagnekosten. De VNG bijvoorbeeld geeft hierover aan gemeenten de beleidsoverweging mee om ten behoeve van het referendum, kiesgerechtigden die een geldige ondersteuningsverklaring hebben ingediend, desgevraagd een tegemoetkoming toe te kennen in de kosten van de organisatie en de publiciteit van de campagne over het besluit waar het referendum betrekking op heeft.

Eenzijds is het de vraag of de provincie daarvoor zorg zou moeten dragen. Het lijkt ons nogal tegenstrijdig dat het provinciaal bestuur geld beschikbaar stelt om een door de staten gewenst en genomen besluit te corrigeren. Daarnaast stuit het beschikbaar stellen van een campagnebudget op een praktisch probleem: aan wie moet het budget worden verstrekt? Anderzijds valt er iets voor te zeggen dat van overheidswege een campagnebudget beschikbaar wordt gesteld, wanneer men bedenkt dat het hier gaat om een instrument dat het doel heeft een zo groot mogelijk democratisch gehalte van de besluitvorming te bewerkstelligen, passend in het kader van het ook door ons voorgestane interactief bestuur. Alles overwegende, en gelet op het feit dat er in de Trw niet over een campagnebudget wordt gesproken, stellen wij u voor in het geval een referendum wordt gevraagd geen campagnebudget ter beschikking te stellen.

Ad III. Financiële gevolgen

Aan het houden van een referendum zijn uiteraard financiële consequenties verbonden. Alhoewel de meeste activiteiten op gemeentelijk niveau plaatsvinden, moeten deze kosten bij een provinciaal referendum door de provincie worden vergoed. Op basis van ervaringsgegevens wordt hierbij uitgegaan van een vereist budget van € 1,36 per kiesgerechtigde per referendum. In de Drentse situatie komt dat neer op € 486.915,- per referendum. Dit bedrag zal uiteraard lager liggen als de stemming voor een referendum gecombineerd wordt met reguliere verkiezingen of met andere referenda. Bij het genoemde bedrag is geen rekening gehouden met een eventueel in te stellen campagnebudget. Indien gekozen wordt voor het subsidiëren van belangengroeperingen is ook het bedrag van € 1,36 per kiesgerechtigde wel genoemd. Volledigheidshalve wijzen wij erop dat de financiële gevolgen van een mogelijk referendum nog niet zijn meegenomen in de begroting voor 2002.

Op grond van een analyse van de besluiten die het afgelopen jaar in PS-vergaderingen genomen zijn en de drempels in de verschillende stadia van de referendumprocedure, stellen wij voor om uit te gaan van de mogelijkheid van één referendum per collegeperiode.

Voorgesteld wordt om de kosten die uit de Trw zouden kunnen voortvloeien in de risicoparagraaf van de begroting op te nemen en de kosten te dekken uit de post Algemene reserve.

jk/coll

Overzicht referendabiliteit PS-besluiten 2001

Bijlage 2

Datum	Besluit	Referendabiliteit	
		Wel	Niet
07-02-01	Hulp aan de Molukken		x
07-02-01	Verhoging leeftijdsgrens buurtbuschauffeurs		x
07-02-01	Bestedingsvoorstel gebundelde doeluitkering 2001		x
14-03-01	Toeslag fpu-plusregeling provincies	x	
14-03-01	Vergoeding externe provinciale adviescommissies (wijziging verordening)	x	
14-03-01	Noodhulp Molukken via Waterleidingmaatschappij Drenthe		x
14-03-01	Integraal advies herschikking VMBO 2001		x
14-03-01	Interreg-IIC-project Noord XXI: publicatie Dorpslandschappen		x
14-03-01	1e wijziging provinciale begroting 2001		x
14-03-01	Emslandlinie (A31)		x
14-03-01	Investeringspremiereregeling niet-steunkaartgemeenten 2001 (INS 2001)	x	
18-04-01	Wijziging begroting en meerjarenraming Interprovinciaal Overleg in verband met adviesstructuur		x
18-04-01	Integraal advies herschikking VMBO 2001; advisering Plan van scholen 2002-2004		
18-04-01	Beëindiging subsidierelatie met het Instituut voor Volksgezondheid en Maatschappelijke Ontwikkeling (IVOM)		x
18-04-01	Wijziging van de Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling Provincies in verband met harmonisatie verlofregeling	x	
18-04-01	Wijziging Subsidieregeling PPS-2 Beleggen in verkeersveiligheid	x	
18-04-01	2e wijziging provinciale begroting 2001		x
30-05-01	Ontwerpbegroting 2002, ontwerpmeerjarenraming 2002-2006, conceptjaarrekening 2000 en jaarverslag 2000 Interprovinciaal Overleg		x
30-05-01	Instelling en Verordening Provinciale Commissie Verkeer- en Vervoerberaad		x
30-05-01	Subsidie Open NK (alle categorieën) en EK (amputaties) atletiek voor mensen met een handicap		x
30-05-01	Tender vrijwilligerswerk	x	
04-07-01	Wijziging begroting 2001 en meerjarenraming 2002-2005 Interprovinciaal Overleg		x
04-07-01	Wijziging Regeling vergoedingen statenfracties	x	
04-07-01	Actieprogramma cultuur, welzijn en zorg 2002		x
04-07-01	Regiovisie Zuid-Drenthe/Noord-Overijssel		x
04-07-01	Begrotingswijziging 2001, begroting 2002 en jaarverslag 2000, inclusief rekening 2000, Samenwerkingsverband Noord-Nederland		x
04-07-01	Inventarisatie risicovolle objecten in Drenthe (voorstel k. Voorjaarsnota 2001)		x
04-07-01	Encyclopedie van Drenthe ter gelegenheid van het 400-jarig provinciaal bestuur in 2003		x
04-07-01	Subsidie Telefonische Hulpdiensten Groningen/Drenthe en Oost-Nederland		x
04-07-01	Intensivering gebiedsgericht beleid Hunzeproject		x
04-07-01	Project Ondersteuning van vrijwilligersbesturen van dorpshuizen en speelplaatsen		x
04-07-01	Argonaut-project Aanpakken onderwijsachterstanden		x
04-07-01	Vorming provinciaal netwerk openbare bibliotheken Drenthe, fase 1		x
04-07-01	Natuurleiding Bargerveen-Gietwaterplas Klazienaveen		x
04-07-01	Bijdrage voor het project DrentsGoed streekproducten		x
04-07-01	Drents Informatie- en Steunpunt Biologische Landbouw De Wenning		x
04-07-01	Bijdrage ten behoeve van het project Verbetering van de kwaliteit van de toeristische marktsector in Noord-Nederland		x

04-07-01	Bijdrage voor het project Concepting en ketenvorming Drents landleven/DrentsGoed		x
04-07-01	Voorjaarsnota 2001 en 3 ^e wijziging begroting 2001		x
03-10-01	Awb-bezwaarschrift van het Instituut Maluku di Drenthe (IMD) te Assen inzake vaststelling Contourennota Schaduwen vooruit en aankondiging beëindiging subsidiestroom per 1 januari 2002		x
03-10-01	Jaarstukken 2000		x
03-10-01	Koepelconvenant herstructurering openbare bibliotheekwerk		x
03-10-01	Delegatie van de muskusrattenbestrijding aan de waterschappen		x
03-10-01	Eervol ontslag directeur-griffier van de provincie Drenthe		x
03-10-01	Aanpassing provinciale regelgeving in verband met invoering euro	x*	
03-10-01	Awb-bezwaarschrift van het Anti Discriminatie Bureau Drenthe te Assen inzake vaststelling Contourennota Schaduwen vooruit en aankondiging beëindiging subsidiestroom per 1 januari 2002		x
03-10-01	Uittreding Gemeenschappelijke regeling Bestuursacademie Noord-Nederland	x	
03-10-01	Wijziging Regeling vergoeding statenfracties 2001	x	
03-10-01	Subsidiewijziging Drentse Stichting Zorg, Regionaal Patiënten-/ Consumentenplatform en Federatie van Ouderverenigingen		x
03-10-01	Structurele regeling van de uitvoeringskosten voor het plattelandsbeleid		x
03-10-01	Kompas-Jaarprogramma 2002		x
03-10-01	Verordening op de bezwaarschriften Samenwerkingsverband Noord-Nederland	x	
03-10-01	Wijzigingsbesluit Euro, Wet Inkomstenbelasting 2001 en Wet personenvervoer 2000	x	
06-11-01	Vaststelling begroting 2002		x
06-11-01	Jaarstukken Interprovinciaal Overleg 2002		x
06-11-01	Instelling Fonds verkeer en vervoer		x
06-11-01	Meerjarenuitvoeringsprogramma verkeer en vervoer 2002-2005		x
06-11-01	4 ^e wijziging provinciale begroting 2001		x
12-12-01	Nota sport 2002 - 2004		x
12-12-01	Doorstart Centrum Beeldende Kunst Drenthe		x
12-12-01	Nota bestuursfuncties		x
12-12-01	Toedeling beheer Overijsselsche Vecht		x
12-12-01	Actieprogramma jeugdzorg 2002		x
12-12-01	Intrekking Verordening regelende de samenstelling, de bevoegdheid en de werkwijze van de Provinciale Raad voor de Volksgezondheid	x	
12-12-01	Verhoging subsidie 2002 Regionaal Patiënten-/Consumentenplatform Drenthe ten behoeve van activiteiten uitkeringsgerechtigden		x
12-12-01	Jeugdparticipatie		x
12-12-01	Subsidieverordening onderhoud landschapselementen Drenthe (ROL Drenthe 2002)	x	
12-12-01	Proceskosten Fonds flexibel beleid		x
12-12-01	5 ^e wijziging provinciale begroting 2001		x
12-12-01	Verordening Plattelandsontwikkelingsplan Samenwerkingsverband Noord-Nederland	x	
12-12-01	Technische aanpassingen subsidieregelingen Samenwerkingsverband Noord-Nederland	x	

* De wijziging van de belastingverordeningen zijn niet referendabel als overeenkomstig het voorstel in dit statenstuk wordt besloten.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 28 januari 2002, kenmerk 4/6.3/2002000551;

gelet op artikel 143 van de Provinciewet en artikel 8, vierde lid, van de Tijdelijke referendumwet;

BESLUITEN

vast te stellen de als bijlage bij dit besluit gevoegde Verordening op het correctief referendum.

Assen, 20 maart 2002

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

jk/coll.

Verordening op het correctief referendum

BEGRIPSBEPALINGEN

Artikel 1.

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. *de wet*: de Tijdelijke referendumwet;
- b. *een referendum*: een correctief raadgevend referendum als bedoeld in de Tijdelijke referendumwet over de in artikel 8 van de wet genoemde besluiten van provinciale staten.

UITZONDERINGEN

Artikel 2.

Een referendum kan niet worden gehouden over een besluit van provinciale staten inhoudende een algemeen verbindend voorschrift dan wel de intrekking daarvan, dat uitsluitend betrekking heeft op:

- a. de rechtspositie van ambtsdragers of gewezen ambtsdragers als zodanig dan wel hun nagelaten betrekkingen of hun rechthebbenden;
- b. de provinciale belastingen, bedoeld in hoofdstuk XV van de Provinciewet.

SLOTBEPALING

Artikel 3.

1. Deze verordening treedt zes weken na bekendmaking van het besluit in werking.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening op het correctief referendum.

